

Štvrtý snem KDH

(1992)

Pred štyrmi mesiacmi sme sa stretli na sneme v Žiline a iste máme ešte všetci v živej pamäti dobrú atmosféru, ktorá tam vládla. Rozchádzali sme sa vtedy s vedomím, že naša politická línia je daná a vystačíme s ňou prinajmenšom do volieb.

Neskoršie udalosti ukázali, že ani Slovensko, ani kresťanská demokracia nie sú celkom ušetrené nestability a nejednotnosti, ktoré musia prekonávať všetky bývalé krajiny postihnuté komunistickou zlovôľou. Deformácie štyroch desaťročí komunizmu boli príliš veľké a rozhodovanie o možných ďalších cestách do budúcnosti je príliš závažné, aby prechod k nastoleniu nového – „normálneho“ spoločenského poriadku mohol byť plynulý a harmonický. Otrasy spôsobené pádom komunizmu pripomína prírodné javy, keď veľké zemetrasenie doznieva ďalšími menšími otrasmi a až potom sa všetko postupne upokojí.

Následné doznievajúce otrasy sa teda – pravdepodobne zákonite – prejavili aj v našom hnutí. V KDH sa už dlhší čas, vlastne od samého jeho vzniku, udržiavali dve hlavné línie, lišiace sa svojou víziou optimálnej cesty vedúcej k slovenskej budúcnosti.

Naša vízia je víziou zhromažďovania síl a mobilizovania schopností Slovenska, aby Slovensko mohlo „vzlietnuť“ a zaradiť sa medzi iné, vyspelé európske národy.

Druhá línia, vedená Ing. Kľepáčom, bola presvedčená, že príležitosť, ktorú Slovensko musí využiť, už nastala – a ak ju nevyužije

teraz, táto príležitosť sa už nikdy viac nevráti. Líšili sme sa aj v pohľadoch na ďalšie postupy ekonomickej reformy. A líšili sme sa aj v tom, či KDH má byť do seba uzavretým hnutím, odmietajúcim otvorenú komunikáciu s inými, inak zmýšľajúcimi, alebo či má byť otvorené voči spoločnosti, prijímať z nej podnety a na základe svojho kresťanského svetonázoru ich prepracúvať a rozvíjať.

Rozpor medzi oboma líniami sa prehĺbil po zasadnutí Rady KDH vo Vranove vo februári tohto roku.

Po zasadnutí tejto rady sa protagonisti Klepáčovej skupiny stretli na chate na Domaši a rozhodli sa pre samostatnú cestu aj za cenu oddelenia sa.

Na zasadnutí Rady KDH siedmeho marca v Bratislave – došlo aj k ich formálnemu oddeleniu sa od hnutia.

Založili si vlastné hnutie a rozhodli sa ísť svojou vlastnou cestou.

Myslím si, že ich cesta vedie do slepej uličky. A ak mám použiť svoju žilinskú metaforu o lietadlovej lodi – po predčasnom a neuvážanom odštartovaní a opustení rozjazdovej dráhy im hrozí pád do mora.

Oddelenie skupiny okolo Ing. Klepáča od KDH uzatvára jednu etapu v našom vývoji.

Snažíme sa, aby sa nová etapa, ktorú začíname aj týmto snemom, vyznačovala reálnym hodnotením situácie na Slovensku, ako i situáciou Slovenska v Európe. Len jasným a zodpovedným hodnotením dôsledkov tejto situácie a rozhodnosťou a uváženosťou pri realizácii z nich vyplývajúcich cieľov môžeme byť pre Slovensko a jeho obyvateľov dôveryhodným garantom istoty a bezpečnosti.

Musíme byť schopní v pokore pred Bohom a v zodpovednosti pred obyvateľmi Slovenska povedať, v čom spočívajú možnosti pre túto krajinu a v čom sú jej riziká.

V tejto chvíli si povedzme, že pre nás je prijateľná iba predstava Slovenska demokratického. Žiadne iné podoby politického usporiadania na Slovensku nie sú pre nás akceptovateľné a nie sme

ochotní niesť za ne spoluzodpovednosť. Ohrozenie demokracie na Slovensku by mohlo nastať dvojakým spôsobom. V prvom prípade volebným víťazstvom tých síl, ktoré reálne nie sú zárukou demokratických postupov a demokratického vývoja pre svoju poplatnosť starému spôsobu myslenia a konania alebo tým, že združujú ľudí, ktorí svojimi politickými metódami takú záruku nedávajú.

Druhá možnosť ohrozenia demokracie u nás spočíva v tom, že by sa Slovensko nereálnou politikou alebo neústavnými krokmi dostalo do vnútorných i vonkajších rozporov, ktorým by nebolo schopné čeliť demokratickou cestou.

Slovensko, vlastnou vinou vohnané do izolácie, by si nebolo schopné udržať skutočný a fungujúci demokratický systém. KDH je najsilnejšou zárukou demokratického vývoja a demokratickej budúcnosti Slovenska! My sme i najpevnejšou zárukou občianskych práv a slobôd! Chceme urobiť zadosť tomuto svojmu poslaniu. Šanci demokracie a občianskych práv a slobôd poslúži to, ak občania – voliči budú mať na Slovensku pred sebou jasné vedomie volby medzi dvoma možnosťami.

My ponúkame slobodu, spravodlivosť a solidaritu!

V uplynulých mesiacoch vzniklo na Slovensku vedomie, akoby takej volby nebolo. My chceme toto jasné rozhraničenie medzi dvoma možnosťami volby obnoviť.

Zneistenie uvedomenia si možnosti volby vzniklo z mylného predpokladu a očakávania – psychologicky pochopiteľného – že z volieb vzíde koalícia strán a hnutí, ktorá účelovo a pragmaticky preklenie základné svetonázorové i politické rozdiely medzi nimi v mene možnosti spoluúčasti na politickej moci.

Taká koalícia by však neslúžila záujmom Slovenska, a preto v našom návrhu volebného programu vylučujeme možnosť vzniku povolebnej koalície s hnutím HZDS, keďže v jeho doterajších metódach politiky vidíme vážne ohrozenie demokracie na Slovensku!

Veľmi skepticky hodnotíme aj vnútorný prerod Strany demokratickej ľavice smerom k parlamentnému systému pluralitnej demokracie. Takto sme po vnútorných analýzach a diskusiách v našom hnutí dospeli k prehodnoteniu doterajších vyhlásení voči SDL. Možno je to paradoxné, ale odchod skupiny členov a funkcionárov KDH nám umožnil takéto principiálne a jasnejšie vyhranenie sa voči stranám a hnutiam tohto typu.

Podobne odmietame zneužívanie národného cítenia a demagógiu s ňou spojenú. Zneužívanie tejto citlivej sféry našej spoločenskej existencie je, žiaľ, bežným javom na slovenskej politickej scéne.

Uplynulé obdobie sa nieslo aj v znamení rokovaní o uzavretí zmluvy medzi oboma našimi republikami. Podľa našich predstáv by zmluva bola výrazom rovnoprávnosti oboch republik a spolužitie našich národov i národností v spoločnom štáte by postavila na nový základ.

K uzavretiu zmluvy nedošlo, pretože slovenská a česká delegácia nedosiahli dohodu. KDH prejavilo pri rokovaníach dostatočnú mieru ochoty ku kompromisu – vlastne až príliš veľkú, keďže práve náhľad na návrh zmluvy z Mílov završil oddelenie oboch línií v našom hnutí.

Nazdávame sa, že strany zastúpené v Predsedníctve Českej národnej rady nemali dostatočne reálnu predstavu o budúcej štruktúre spoločného štátu, keď odmietli jednoznačným spôsobom uzavrieť zmluvu ako zmluvu medzi dvoma republikami. Naša ponuka zmluvy ako základu štátoprávneho usporiadania trvá!

Zároveň nás teda doterajšia účasť vo vláde presvedčila, že už aj podľa súčasných ustanovení Ústavy má Slovensko možnosti budovať svoje hospodárstvo, kultúru aj politiku a tieto možnosti chceme jednoducho využívať.

Po doterajších skúsenostiach s vedením rokovaní s českou stranou o uzavretí zmluvy sme toho názoru, že obe rokujúce strany musia mať reálnu možnosť usporiadania referenda v prípade, že sa nedohodnú.

Referendum však podá pravdivý obraz o názoroch a voľi spoločnosti len v tom prípade, ak sa uskutoční v usporiadaných pomeroch,

pri stabilizovanom hospodárstve i politike. Chceme, aby Slovensko malo takúto – slobodnú – možnosť rozhodovať o svojej budúcnosti!

Na žilinskom sneme sme prijali uznesenie, že ak nedôjde k dohode medzi oboma republikami, pôjdeme do volebnej kampane s návrhom voľnejšieho spojenia oboch republik.

Zároveň tiež zdôrazňujeme, že naše hnutie je a musí byť zárukou politickej stability Slovenska a garantom jeho bezpečnosti. V mene pocitu zodpovednosti za osud Slovenska a triezveho zváženia jeho možností a šanci, ako i z dôvodov reálne existujúcich hrozieb destabilizácie a nedemokratických postupov, bez toho, aby sme sa vzdávali svojich ideí o slovenskej budúcnosti, uvedomujeme si, že musíme Slovensko na tento krok pripraviť. Pripraviť – využívajúc samostatné právomoci republik a možnosti vo vnútornej politike i v zahraničných vzťahoch. Na základe tohto chceme ďalej rokovať s našimi českými partnermi o budúcom štátoprávnom usporiadaní.

Slovensko musí byť hospodársky i politicky stabilizované, aby sme – v prípade odmietnutia nami ponúkaného voľnejšieho zväzku našimi českými partnermi – mohli navrhnúť referendum ako demokratický spôsob rozhodnutia Slovenska o svojej budúcnosti. Potrebujeme čas, pokoj a samozrejme mandát našich voličov na jeho realizovanie. Každý iný postup by bol nezodpovedný – **S BUDÚCNOSŤOU SLOVENSKA SA NESMIE HAZARDOVAŤ!**

Pamätám si ešte, ako o nás v minulej volebnej kampani naši protivníci tvrdili, že nemáme osobnosti, že nemáme dobrý program a všeličo iné. Dnes sa môžeme nad týmito tvrdeniami zasmiať! My sme prišli s myšlienkou zmluvy medzi oboma republikami a ďalšie parlamentné strany a hnutia sa k tejto myšlienke pripojili. My sme vytýčili ako cieľ v medzinárodných vzťahoch pre začiatok dosiahnuť rovnoprávne postavenie Slovenska v konštelácii Poľsko – Česko – Slovensko – Maďarsko. Dnes s takýmto programom vychádza HZDS. A kde sú osobnosti, ktoré pred minulými voľbami o nás tvrdili, že ich nemáme? Práve naopak, v KDĤ vyrástli osobnosti,

ktoré sú schopné formulovať celkovú a zmysluplnú predstavu o budúcnosti Slovenska a vykonávať politiku, ktorou sa k budúcnosti približujú.

Dnešná Rada KDĤ schváli našu kandidátku do Slovenskej národnej rady a Federálneho zhromaždenia. Na našich kandidátkach pre nastávajúce volebné obdobie sa nachádzajú jednak tí, ktorí sa osvedčili v parlamentnej práci tohto volebného obdobia, ale navrhujeme tiež nových, perspektívnych, najmä mladých ľudí, ktorí sa v práci nášho hnutia vyprofilovali za posledné dva roky. Chceme stavať na ľuďoch kvalitných a schopných, na ľuďoch vyspelých morálne, odborne aj politicky.

V budúcich voľbách sa rozhodne o zložení zákonodarných zborov, ktoré by mali pracovať päť rokov. Bude to neobyčajne dôležité, ba možno rozhodujúce obdobie! V tomto období sa budú kľásť základy budúceho politického aj hospodárskeho systému. Nemôže nám byť ľahostajné, ako bude vyzerať budúce Slovensko!

Náš návrh volebného programu vychádza z princípov kresťanského humanizmu. Ponúka – v štýle moderných kresťanských demokracií, ktoré sú hybným konštitučným prvkom dnešnej, ale i budúcej Európy – program, ktorého jadrom sú základné hodnoty, ktoré vyznávame: sloboda, spravodlivosť a solidarita.

Za základné stavebné kamene budúcnosti, o ktorú sa snažíme, považujeme:

- zachovanie parlamentnej demokracie,
- ochranu ľudských a občianskych práv a slobôd,
- dovršenie ekonomickej reformy,
- dosiahnutie politickej stability,
- upevňovanie medzinárodného postavenia Slovenska a hľadanie dohody o spoločných cieľoch.

Základné hodnoty a ciele nášho programu vytvárajú zásadnú identitu Kresťanskodemokratického hnutia. Ponúkame zároveň spoluprácu všetkým, ktorí tieto hodnoty a ciele uznávajú. Naša spoločnosť bola komunistickou totalitou nielen zdevastovaná eko-

nomicky, sociálne a ekologicky, ale ničila i naše duše, ubijala našu slobodu a ľudskú dôstojnosť. Preto potrebujeme program reformy ducha – aby vzťahom človeka k človeku, aj spoločnosti k jednotlivcovi bol prinavrátený ich pôvodný – prirodzený zmysel a poriadok.

V oblasti ekonomickej a hospodárskej sa hlásime k pokračovaniu reformy. Chceme však zároveň riešiť problémy nezamestnanosti, najmä vytváraním nových pracovných príležitostí. Budeme vytvárať zdroje pre financovanie rozvojových programov aj s podporou našich zahraničných kontaktov. Budeme podporovať programy rozvoja regiónov. Naš sociálny program chce reagovať na všetky sociálne dopady transformácie našej spoločnosti, ale i viesť ľudí k pocitu zodpovednosti za svoj život – za svoj osud. Budeme pomáhať najmä slabým. Deťom – tie sú našou budúcnosťou i starým, ktorí už nevládzu. Ženám – matkám chceme prinavrátiť ich prirodzený status.

Maximálnu starostlivosť chceme venovať zdravotníctvu a samozrejme výchove a vzdelávaniu. Návratnosť týchto investícií je síce dlhodobá, ale sú zároveň kľúčovými z hľadiska našej budúcej prosperity, o ktorú sa usilujeme.

Prosperujúcu a sociálne spravodlivú spoločnosť považujeme za základný predpoklad plnohodnotného a skutočne zmysluplného života. Veď toto je v konečnom dôsledku náš hlavný cieľ.

Podľa prieskumov verejnej mienky majú zatiaľ na Slovensku príliš silné postavenie strany ľavicového zamerania, ktoré sú schopné doviest Slovensko nanajvýš späť, k nejakému modelu socializmu. A preto aj dnes pre nás platí po vyše sedemdesiatich rokoch ono Hlinkovo:

„ ... neprestanem pracovať, kým Slovensko červené nezmením na Slovensko biele!“

Trnava 28. marca 1992